

Kázání

Kdo věří, nemusí spěchat. Iz 28,16

Milé sestry, milí bratři,

Izajáš nás přivádí do doby kolem roku 700 př. n. l. Judské království je ohrožováno rozpínavou asyrskou říší a místní vládcové hledají naději v přispění mocného Egypta – ačkoli jak každý čtenář Bible dobře ví, z Egypta Izraeli nikdy nic dobrého nevzešlo. Prorok svým krajanům a souvěrcům uprostřed těžké dějinné situace připomíná, že základ jejich jistoty neleží vně, nýbrž uvnitř. Tím základem je Hospodin: jeho zákon a jeho přítomnost v chrámu. Kdybychom to chtěli (trochu lacině) aktualizovat, asi bychom snadno našli politiky, kteří – řečeno s Izajášem – *svým útočištěm učinili lež a sjednávají úmluvu s podsvětím* velké říše, od níž obvykle nic dobrého nevzešlo nám. Ale právě proto, že je to dnes trochu laciné, můžeme si takovou aktualizaci nechat na horší časy. Většina z nás si asi umí představit poměry, za jakých by to člověku naopak mohlo přijít draho – a nezbyvá než doufat, že zase znovu nenastanou.

Dnes nás proto bude zajímat 16. verš z 28. kapitoly, který probírá trošku zvláštní téma, a sice jak je to se vztahem víry a spěchu. Ten verš je zajímavý tím, že je citován hned na několika významných místech NZ – jenže v nesprávném řeckém překladu. To, co v našem úryvku zní „kdo věří, nemusí spěchat“ – to najdeme u apoštola Pavla v podobě: „kdo v něho [v kámen úrazu] věří, nebude zahanben.“ Pro Pavla je tímto kamenem úrazu a skalou pohoršení samozřejmě Kristus, ten, který byl popraven na kříži za městem jako zločinec. Kdo v něho věří, nebude zahanben. Spása je jistá, je to velké dění a naše základní naděje. Jen s tím „věřením“ může někdy z hlediska našich jistot nastat problém. Jak se víra váží? Jak se měří? Mám jí dost, abych nebyla zahanbena? A pokud jí dost nemám, jak to udělat, abych jí měla víc? A jak to poznám, že už jí víc mám? Musím poctivě odpovědět, že na takové otázky mnohdy těžko hledám odpověď.

Víc mě oslovuje, je mi bližší ta prastará podoba izajášovská: „kdo věří, nemusí spěchat“. Anebo ještě v jiném překladu: „kdo na něj [na ten kámen úhelný, který je obrazem Mesiáše] spoléhá, nepanikaří“. Oráč z onoho širšího kontextu, který jsme slyšeli v prvním čtení, ví, kdy orat, kdy kypřit a kdy vláčet – ví, v jakém má žít rytmu. A když se dočká sklizně, zase ví, jak velkou mláticí sílu nasadit, aby nesplakal nad vejdělkem. *Kopr se nemlátí smykem a po kmínu se nejezdí koly vozů, nýbrž kopr se vyklepává prutem a kmín holí. Zrno na chléb se drtí, ale ne zcela; mlátí se, vjíždí se na ně koly vozů a spřežením, ale nerozdrtí se.*

Kdysi jsem někde četla, že Ježíš je současník venkovanů. Autor tím nemyslel, že venkovani mají za lidmi z města 2000 let zpoždění – to by mu taky těžko prošlo. Spíš měl na mysli to, že na venkově má člověk přes všechny společenské a vědeckotechnické změny stále ještě blíž k řádu stvoření, který byl docela přirozeným rámcem Ježíšova života. A naopak my, lidé z města, se do jeho zemědělských podobenství někdy vžíváme hůř než ti, kteří se nakonec musejí sklonit před velkým řádem přírody, který určuje, jaký užitek vzejde z jejich práce: ať chtějí či ne, vědí, že jejich mzda není samozřejmá, že to, co vzejde z půdy, je vždycky také požehnání. O našem venkově to, pravda, platí už jen s jistou licencí, protože mnoho ze zběsilého životního tempa naší doby už je přítomno všude. Ale přesto to stále nějak platí a naše čtení z Izajáše ukazuje, že je to obraz pořád užitečný.

Jsme v půli července – a to je neklamně znamení, že v obchodech se zanedlouho objeví čokoládoví mikuláši. Pohádka o dvanácti měsíčkách ztratila smysl, protože jahody koupíme takřka kdykoli a nemusíme čekat, až nám uzrají ty naše. Taky jsme rychle se vším hotovi. Ponožky nelátáme, ale vyhazujeme a pak vážíme dlouhou cestu někam, kde je mají zrovna v akci.

Zvykli jsme si, že věci jsou na jedno použití – a zvyk neopravovat, ale vyhazovat jsme přenesli i na lidi. Nepovedené vztahy pohřbíváme a na jejich půdorysu stavíme nové, které často nejsou o nic lepší, protože problém mnohdy není v těch druhých, nýbrž v nás.

My, lidé města, jsme na tom podle všeho ještě hůř. Zdá se, že nikdy nejsme plně na jednom místě: kdo je na chatě, přemýšlí, jestli mu ve městě neuschly kytky, a kdo je ve městě, prodlévá v myšlenkách u rajčat na venkově; kdo je doma, přemýšlí, co ho čeká v práci, a kdo je v práci, přemýšlí, co se tou dobou děje doma; kdo je v Čechách, říká si, už aby byl u moře, a kdo je u moře, dělá si starosti, jak se asi v psím hotelu daří jeho psovi. A protože nechceme čekat, až to všechno po návratu zjistíme, neustále telefonujeme aspoň pěti lidem, abychom se to všechno hned dozvěděli, což ve skutečnosti znamená, že od svých kytek, rajčat a psů nikdy neodpočineme a vrátíme se z dovolené stejně vystresovaní, jako jsme tam odjeli. Turisti se na cestách v davech valí památkami a všechno si fotografují, protože nemají na všechno čas a to, co nafotili, si chtějí pořádně prohlédnout doma. Jenže doma si to neprohlédnou, protože budou muset dohnat čas, který „ztratili“ tím, že si vzali dovolenou. „Škatule, hejbejte se“ se staly hrou, která je natolik pevnou součástí našeho života, že už nakonec vůbec nevíme, čím jsme. Slovem dne je: nestíhám. A kdyby se dnes vyznávaly viny, vy byste nejspíš řekli „nestíháme“ a já bych musela říct: „Já také nestíhám.“

A do téhle trochu šílené situace dnešního střechujícího člověka z hloubi času přichází to izajášovské „kdo věří, nemusí spěchat“. Je to především ujištění: ve všech svých malérech se můžeš spolehnout, že je tady jiný ručitel, než jsi ty sám, a ten bude mít poslední slovo. Nejsi na to sám, je tu ještě ten, který *za měřící šňůru bere právo, za olovnici spravedlnost*. Nic si z toho nedělej, že tě pořád někdo předbíhá, protože do cíle dojdeš i ty. Nevadí, že tvoje úsilí nepřináší bezprostřední plody, protože ještě není všem dnům konec. Nestojí to na tobě, nejsi žádný Atlant ze starořeckých bájí, který na svých bedrech nese svět. Když jsi utrmácený, můžeš si vydechnout, protože – jak jsme to slyšeli v úvodním Ž 138,8 – *Hospodin za tebe dokončí zápas*.

Ta formulace z žalmu obsahuje důležité upřesnění: *Hospodin za tebe dokončí zápas*. Nevím, jestli někdo z vás někdy jel na elektrickém kole. Pro lidi s nevalnou fyzickou je to výborný vynález, protože člověk z kola nemusí v jednom kuse slézat. Elektřina vás ale při jízdě pohání jen tak, že vám něco přidá. Když přestanete šlapat, už to nefunguje. A tak je to i s tím zápasem a s naším spěchem. V obou případech se předpokládá, že jsme *začali* zápasit, že jsme se *vydali* na cestu – a teď nám zrovna došly síly. Pak ano, pak je tu pro nás ta přídatná síla Boží: nemusíš spěchat, ale aspoň krok sun krok to od tebe chce.

Izajášův výrok o tom, že kdo věří, nemusí spěchat, se pochopitelně netýká situace, kdy máme namířeno do obchodu, který za 10 minut zavírá, nebo když je třeba zavolat sanitku. Mluví do situací, kdy máme sklon se ukvapovat, nenechat věci dozrát a jít svým tempem. Lidové úsloví – úsloví toho lidu, který je současníkem Ježíšovým – říká: „Když člověk spěchá, tak si má sednout.“ V seberušnějších životě potřebujeme intervaly, mezery a přestávky, kdy zastavíme a rozmyslíme si, jestli opravdu stojí za to šílenou rychlostí se rozběhnout za novým cílem. Kdy se poradíme. Kdy se otevřeme Pánu Bohu, aby do naší situace mohl promluvit také on. Kdy dovolíme, aby – jak se často říká v Písmu –, aby se *naplnil čas* (slyšíte, jak málo se ten obrat do dnešního života hodí?). Dnes je to snad důležitější, než kdy v dějinách bylo, protože snad nikdy v dějinách se lidé ochotněji nevydávali za chimérami, než je tomu dnes.

Chtěla bych toto prázdninové rozjímání uzavřít úryvkem z dopisu Rainera Marii Rilka, německy píšícího básníka narozeného v Praze. Rilke v něm – bylo to léta Páně roku 1903 – píše o umělcích, ale zdá se mi, že stejně dobře by se to dnes mohlo napsat i o křesťanech. Poslyšte tedy:

„Býti křesťanem znamená nepočítat a nečíslovat, zráti jako strom, který nenutí své mízy a stojí směle v bouřích jara bez úzkosti, že by zatím nemohlo přijít léto. Přece přijde. Ale přijde jen trpělivým, kteří zde jsou, jako by před nimi ležela věčnost, tak bezstarostně tiše a dalece. Učím se tomu denně, učím se tomu za bolestí, kterým jsem vděčen: trpělivost je vše!“

Dobrý Bože, prosíme tě, abychom i my v síle tvého Ducha věděli, že *kdo věří, nemusí spěchat.*

Amen